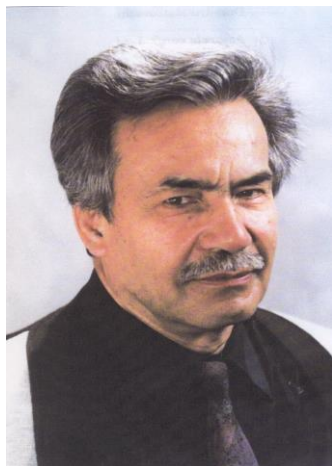

SCRIITORII MOLDOVEI – COPILOR

DUMITRU MATCOVSCHI

CHIȘINĂU 2014

„...turnat mi-e sufletu-n cuvânt
și crește nu în spic ci în poemă...”

(Dumitru Matcovschi)

Poetul, prozatorul, dramaturgul Dumitru Matcovschi s-a născut la 20 octombrie 1939, în comuna Vadul-Rașcov, Șoldănești, în familia țăranilor Leonte și Eudochia Matcovschi.

După absolvirea școlii medii din satul de baștină, își continuă studiile la Facultatea de Istorie și Filologie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă”. În 1961 absolveste Universitatea de Stat din Moldova.

În 1965 devine membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Între 1966 și 1970 este redactor-șef adjunct la săptămânalul „Cultura”, de unde este concediat în urma presiunilor intervenite după apariția volumului *Descânțete în alb și negru*, distrus îndată după editare.

În 1987 este numit redactor-șef al revistei „Nistru” (din 1990 se va numi „Basarabia”). Aici activează până la 31 august 1997, când își anunță demisia din funcție.

Creația lui Dumitru Matcovschi este variată nu numai ca tematică, dar și sub aspectul genurilor și speciilor literare cultivate. Debutază editorial cu placheta de versuri *Maci în rouă* (1963), în prefața căreia autorul este numit „liric prin excelență”.

Ulterior, publică mai multe volume de poezie, prin care își aprofundează formula și crezul poetic: *Univers intim* (1966), *Casa părintească* (1968), *Melodica* (1971), *Axa* (1977), *Patria, Poetul și Balada* (1981), *Tu, dragostea mea* (1987), *Soarele cel Mare* (1990), *Imne și blesteme* (1991), *Floare Basarabie* (1992), *Capul și sabia* (1993), *Aici, departe* (1997), *Vad* (1998), *Crucea* (1999), *Veșnica toamnă* (2001), *Pasărea nopții pe casă* (2003), *Neamul Cain* (2008), *Amarele confesiuni* (2011), *Poeme în genunchi* (2013), *Bucurați-vă* (2014) ș.a.

Un puternic substrat liric este prezent în romanele lui Dumitru Matcovschi: *Duda* (1971), *Bătuta* (1975), *Toamna porumbeilor albi* (1979), *Focul din vatră* (1982),

Piesă pentru un teatru provincial (1988), precum și în piesele sale care au avut un ecou semnificativ în epocă: *Președintele* (1972), *Tata* (1974), *Pomul vieții* (1982), *Troița* (1985), *Abecedarul* (1986) ș. a.

Talentul scriitorului s-a manifestat și în cărțile de poezie pentru copii: *Numai eu și numai cerul* (1970), *Clopoțel* (1971), *Greierașul Puiu* (1989, 2003), *Bună dimineața, mamă* (1999) ș. a.

În anii mișcării de eliberare națională, de luptă pentru limbă, alfabet și tricolor, Dumitru Matcovschi este, alături de alți scriitori, exponentul înflăcărat al poeziei patriotice, manifestându-se și ca un publicist remarcabil.

Multe din poeziile sale au fost puse pe note de Ion Aldea-Teodorovici, Eugen Doga, Mihai Dolgan ș. a., devenind șlagăre. În 2002 cineaștii Dumitru Olărescu și Mircea Chistruga au turnat un film documentar emoționant „Aici departe” despre Omul și Poetul Dumitru Matcovschi.

Este laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1989, pentru volumul *Soarele cel Mare*), premiant al Festivalului Internațional de poezie „Nichita Stănescu” (1998) și al mai multor publicații periodice, laureat al Premiului de Excelență al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1999). Deținător al medaliilor „Mihai Eminescu” și „Pentru distincție în muncă”, cavaler al Ordinului Republicii (1996) și al Ordinului „Steaua României” în grad de Comandor (2000).

În 1989 i s-a conferit titlul de Scriitor al Poporului, iar în 1995 a fost ales membru titular al Academiei de Științe din Moldova. Din anul 2003 liceul din satul natal îi poartă numele, iar casa, în care s-a născut scriitorul, a fost transformată în casă-muzeu. Din 2011, în luna octombrie, la Vadul-Rașcov se organizează Festivalul Internațional de Poezie și Cântec „Acasă la Dumitru Matcovschi”.

S-a stins din viață la 26 iunie 2013 la Chișinău, fiind înmormântat în cimitirul din satul de baștină, alături de părinți. Anul 2014 a fost declarat „Anul Dumitru Matcovschi” în Republica Moldova, în semn de omagiu adus marelui poet al neamului.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Aici departe / Dumitru Matcovschi. – Ch.: Presa, 1997. – 62 p.

Amarele confesiuni: versuri / Dumitru Matcovschi; pref.: Theodor Codreanu; postf.: Viorel Dinescu. – Ch: Magna-Princeps, 2011. – 248 p.

Bucurați-vă: antologie de versuri / Dumitru Matcovschi ; pref.: Andrei Țurcanu. – Ch.: Cartier, 2014. – 420 p.

Bună dimineața, mamă / Dumitru Matcovschi; pict.: V. Movileanu. – Ch.: Cartea Moldovei, 1999. – 16 p.: il.

Eterna Carte: versuri / Dumitru Matcovschi. – Ch.: Cartea Moldovei, 2013. – 96 p. – (Patrimoniu).

Greierașul Puii: poezii / Dumitru Matcovschi; il.: Marcel Șendrea. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 16 p.: il.

Poeme în genunchi: versuri, eseuri / Dumitru Matcovschi. – Ch.: [s. n.], 2013. – 263 p.

Vad: poezii / Dumitru Matcovschi. – Ch.: Litera, 1998. – 312 p. – (Biblioteca școlară).

Veșnica teamă: versuri / Dumitru Matcovschi; pref.: Eliza Botezatu; prez. graf.: Gheorghe Vrabie. – Ch.: Cartea Moldovei, 2001. – 216 p.

Referințe critice

Academicianul Dumitru Matcovschi: biobibliogr. / AȘM; Bibl. Șt. Centrală; alcăt.: Lilia Bodarev, Eugenia Creul; cop.: Romeo Șveț. – Ch.: Știința, 2009. – 218 p.

Dumitru Matcovschi: biobibliogr. / Bibl. Publ. „A. Donici”; alcăt.: Elena Crudu. – Orhei: [s. n.], 2003. – 134 p. – (Personalități orheiene).

Botezatu, Eliza. Dumitru Matcovschi: itinerar liric / Eliza Botezatu. – Ch.: Lumina, 2013. – 116 p.

Dumitru Matcovschi – poet și om al cetății / AȘM; Inst. de Filologie; coord.: Mihai Cimpoi. – Ch.: Știința, 2009. – 327 p. – (Personalități notorii).

Referințe

Poet fără de țară nu există! M-am știut dator să iau atitudine față de tot ce se întâmplă aici și acum (...). Un simplu dor de casă-masă-mamă-tată-frate-soră-doină-horă poemele mele sunt. Acest dor se numește dintotdeauna Destin.

Dumitru Matcovschi

Dumitru Matcovschi este un poet autentic și, prin demnitatea și suferința lui, un simbol al Basarabiei.

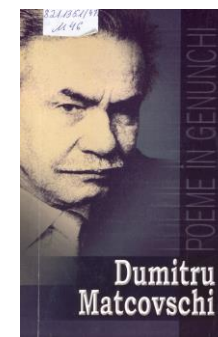
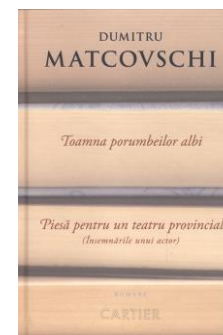
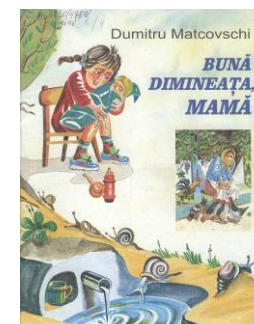
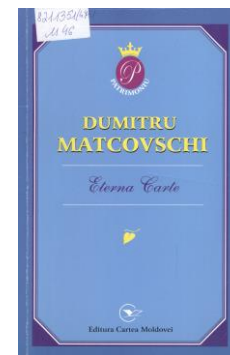
Eugen Simion

El își scrie atât proza, cât și dramaturgia cu aceleași unelte ce țin de poezie, adică țin de lirism, metaforă, trăire, sentiment (...). Sentimentul și meditația sunt două maluri sigure, între care curge fluviul poetic cu numele Dumitru Matcovschi. Din aliajul acestor două maluri de lut viu, însuflețit, se plămădește, se încheagă Soarele cel Mare al inspirației și revelației...

Gheorghe Ciocoi

Axa programului poetic al lui Dumitru Matcovschi a fost și a rămas simplitatea, măsura, echilibrul, armonia interioară, definită de intuiția organică a complexității trăirilor umane. O altă caracteristică a poeziei lui este muzicalitatea sugestivă, alimentată de incantația cuvintelor, de aranjamentul lor în fraza poetică...

Eliza Botezatu

*Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban*